

EDIL: elektronikus dokumentumcsere könyvtárak között

Az EDIL (*Electronic Document Interchange among Libraries*) projekt célja, hogy bemutassa és elemezze annak lehetőségét, miként adhatják át egymásnak szakkönyvtárak az olvasók által igényelt dokumentumokat, pontosabban azok képét: szövegét és ábráit elektronikus formában.

A munka az Európai Unió keretében jelenleg Franciaország vezetésével Anglia, Hollandia és Portugália részvételével folyik. A koordinálás feladatát a francia *Télésystème* cég látja el, s a kísérleti elektronikus dokumentumcsereben hat intézmény vesz részt.

A projekt által létrehozni kívánt „termék” egy négy csomópontból álló nemzetközi hálózat, amely az elektronikus dokumentumcsere vonatkozó európai (Group of Electronic Document Interchange = GEDI) ajánlások első gyakorlati alkalmazását fogja jelenteni.

A követelményeket, amelyek egyrészt a felhasználói, másrészt a technikai kérdésekkel kapcsolatosak, 1993 júliusában határozták meg. Ezek alapján a speci-

fikációt a francia *INIST* 1994 márciusára dolgozta ki. A fejlesztési szakaszt a Télésystème cégre bízták. Minden résztvevő felelős a saját nemzeti rendszerében történő integrálásért, valamint a kipróbálásért. A felhasználást a francia Oktatási Minisztérium koordinálja, a kiértékelés a British Library feladata. (Személyes megbeszéléseim szerint azonban az egyik leglényegesebb probléma megoldása – a szerzői jog kezelésének kérdése – az EDIL projekten kívül folyó tárgyalások eredményétől függ.)

Mind a négy országban 5-5 intézmény kapcsolódik majd a nemzeti csomópontra. A csomópontok olyan hálózatok szolgáltatásaira épülnek, mint a Super-JANET és a SURFNET. A csomópontokat 1994-ben kipróbálásra alkalmas szintre fejlesztik, és a kísérleti üzemeltetést 1995 első hat hónapjára tervezik.

Vásárhelyi Pál

(BME Könyvtár és Tájékoztatási Központ)

Az írott és az elektronikus kiadványok versenye

Frankfurt, 1994. október 5–10.

A *Frankfurti Könyvvásárt* 1994-ben a CD-ROM, a multimédia előretörése jellemezte. Ennek egyik jele volt, hogy egész kiállítási épületet szenteltek az elektronikus médiának, és azt el is foglalták a multimédia-gyártó és -forgalmazó cégek, no meg az érdeklődő látogatók. (Ez utóbbiak között feltűnően sok volt a tinédzser korú.) Ezenkívül CD-ROM-bemutatók zajlottak szinte valamennyi könyvkiadó standján is.

Az új technika térnyerésének másik jele volt, hogy a kiállításokhoz kapcsolódó konferenciák legtöbbször is vele foglalkozott. Az *Elektronikus könyvkiadás forradalma* című konferencia előadói, a legnagyobb kiadók képviselői a Gutenberg-korszak végéről beszéltek. Egyértelműen az előremenekülést látják megoldásnak, komoly befektetések árán kihasználják az elektronika előnyeit, megteremtik a multimédia kiadás lehetőségét, élnek eszközeivel. Mint fogalmaztak, a kiadó dolga, hogy kiad; ha az élet forradalmian megújítja a szakmát, akkor azzal élni kell, és nem meghátrálni előle. Ki kell elégíteni a vásárlók igényeit: ha a multimédia az igény, akkor azt kell nyújtani. (El is készült már szinte valamennyi lexikon, kézikönyv, szótár CD-ROM-változata, nem is beszélve az eddig könyv formában kiadott gyönyörű múzeumi, kiállítási katalógusokról, képzőművészeti albumokról, amelyek tartalma rendre ott villogott a képernyőkön, hála a multimédia technikának.)

A konferencia valamennyi résztvevője hivatkozott arra a fontos szerepre, amelyet az Internet-hálózat tölt be az *információ továbbításában*. Mindaz, ami CD-ROM-on megjelenik, a világ bármely másik pontjára azonnal elküldhető. Ez meg fogja változtatni a *könyvtárak és az olvasók viszonyát*, kapcsolatát, a könyvtáros szerepét, feladatát is. Fel kell tehát készülni arra a kihívásra, amit a CD-ROM technika rohamos terjedése jelent.

A Frankfurti Könyvvásár másik fontos és nagy érdeklődéssel kísért konferenciája a CD-ROM technika elterjedéséből adódó *copyright* problémákkal foglalkozott. Az információ határtalan továbbíthatósága, a terjesztés hihetetlen méretű nyitottsága nehéz helyzet elé állítja ezen a téren a kiadókat. Az elektronikus információterjesztés élő példájaként az egyik előadóval Kaliforniából élőben beszélgethettünk, aki előadását a saját képernyőjére rajzoltatott grafikonokkal, és a saját billentyűzetén leírt szöveggel kísérte, ami az előadóteremben képernyőn és kivetítve is megjelent, az előadó képével együtt.

Természetesen a *hagyományos nyomdai úton előállított könyvek szerelmesei* is megtalálhatták a könyvvásáron a nézivalót. 105 országból 6332 egyéni kiállító mutatkozott be. Ezenkívül 2296 kiadó közös nemzeti standon jelent meg. Németországot 2245, az Amerikai Egyesült Államokat 756, Magyarországot 38